

**ПРОБЛЕМИ ПОШУКУ НОВИХ СТИМУЛІВ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ**

Л. А. БЄЛЯЄВА

Харківський національний університет внутрішніх справ

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОПОДАТКУВАННЯ ДИВІДЕНДІВ

Акціонерне товариство є найбільш ефективною організаційно-правовою формою для компаній, які займаються великим бізнесом (банків, страхових організацій, інвестиційних фондів, фондових бірж, господарських об'єднань).

Матеріальним мотивом, який спонукає громадян (фізичних осіб) і підприємств (юридичних осіб) купувати акції, вкладати свої кошти в акціонерні товариства, є можливість отримати прибуток на свій капітал у формі дивіденду.

Згідно з п. 4 П(с)БО 15, дивіденди – це частина чистого прибутку, розподілена між учасниками (власниками) відповідно до частки їхньої участі у власному капіталі підприємства [1].

Відповідно ПКУ пп. 14. 1. 49 дивіденди: це платіж, що здійснюється юридичною особою – емітентом корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів чи інших цінних паперів на користь власника таких корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів та інших цінних паперів, що засвідчують право власності інвестора на частку (пай) у майні (активах) емітента, у зв'язку з розподілом частини його прибутку, розрахованого за правилами бухгалтерського обліку [2]. Дане визначення використовується з метою оподаткування.

Підприємство може виплачувати дивіденди не тільки за рахунок чистого прибутку, а також за рахунок нерозподіленого прибутку, резервного капіталу або спеціального фонду. Дане положення передбачене ЗУ «Про акціонерні товариства», тобто дивіденди виплачуються не за наслідками діяльності підприємства за весь період з початку його роботи, а за наслідками конкретного звітного періоду [3].

Рішення про виплату дивідендів приймається на загальних зборах засновників та має бути зафіксованим у протоколі зборів. Розмір виплат залежить від частки засновників у статутному капіталі. На підставі протоколу керівник підприємства видає наказ про нарахування та виплату дивідендів, а бухгалтерія повинна нарахувати, виплатити та відобразити ці операції в обліку.

В акціонерних товариствах дивіденди виплачуються лише грошовими коштами не пізніше шести місяців з дня прийняття зборами акціонерів такого рішення за простими акціями, і не пізніше шести місяців після закінчення звітного року за привілейованими акціями.

Якщо засновники інших господарських товариств прийняли рішення про виплату дивідендів у негрошовій формі, базою для нарахування ПДФО є звичайна ціна продукції і застосуванням коефіцієнту (у 2016 році – 1,2195). Такі операції також оподатковуються ПДВ на загальних підставах за ставкою 20%, як звичайний продаж товарів. При цьому емітент, платник «товарних» дивідендів, повинен скласти ПН в електронній формі, зареєструвати її в ЄРПН та включити суму ПДВ до податкових зобов'язань звітного періоду.

За загальним правилом, при виплаті дивідендів, підприємства юридичні особи зобов'язані сплачувати авансовий внесок з податку на прибуток за ставкою 18%. При цьому сума сплачених авансових внесків при виплаті дивідендів, що не врахована в рахунок зменшення податкових зобов'язань з податку на прибуток за звітний період, у якому сплачена така сума авансових внесків, повинна враховуватися в рахунок зменшення податкового зобов'язання наступних звітних періодів до її повного погашення [4].

Будь-який резидент, який нараховує дивіденди, є податковим агентом, відповідно до ПКУ, пасивні доходи у вигляді дивідендів включаються до складу загального річного оподатковуваного доходу фізичної особи, і як наслідок, оподатковуються ПДФО та військовим збором. З 01. 01. 2016 р. ставка ПДФО залежить від статусу емітента корпоративних прав та виду платежу:

- 5% з дивідендів за акціями та корпоративними правами, нарахованих резидентами – платниками податку на прибуток (крім доходів у вигляді дивідендів за акціями, інвестиційними сертифікатами, які виплачуються інститутами спільного інвестування),
- 18% – з дивідендів за акціями та/або інвестиційними сертифікатами, що виплачуються інститутами спільного інвестування;
- 18% – з дивідендів за акціями та корпоративними правами, нарахованих резидентами – неплатниками податку на прибуток (платниками ЄП).

При направленні дивідендів на збільшення статутного капіталу, ПДФО з такої суми нарахованих дивідендів не утримується. Проте обов'язок утримати військовий збір у розмірі 1,5% залишається, відповідно до пп. 1. 7 п. 16-1 підп. 10 р. XX ПКУ, у результаті чого збільшення статутного капіталу відбудеться без утриманої суми військового збору.

Виплата дивідендів на користь фізичних осіб за акціями або іншими корпоративними правами, які мають статус привілейованих або інший

статус, що передбачає виплату фіксованого розміру дивідендів, яка є більшою за суму виплат, розраховану на акцію, емітовану таким платником податку, прирівнюється з метою оподаткування до виплати заробітної плати. При цьому оподаткування дивідендів здійснюється згідно розділу IV ПКУ і ПДФО утримується не за низькою дивідендною ставкою 5 %, а за зарплатною – 18 % .

Законодавство також передбачає випадки, коли дивіденди взагалі не оподатковуються ПДФО, при умові що вони одночасно відповідають усім наведеним умовам: дивіденди нараховуються на користь платника податку у вигляді акцій (часток, паїв), емітованих юридичною особою – резидентом, що нараховує такі дивіденди; таке нарахування жодним чином не змінює пропорцій (часток) участі всіх акціонерів (власників) у статутному фонді емітента; у результаті нарахування дивідендів збільшується статутний фонд емітента на сукупну номінальну вартість нарахованих дивідендів.

Значна кількість різних нюансів у законодавстві щодо оподаткування дивідендів, ускладнює нарахування податків і приводить до помилок як неумисних, так і з метою ухилення від оподаткування і що в подальшому приводить до штрафних санкцій. Тому, на сьогодні виникає необхідність ретельного врегулювання та спрощення великого комплексу питань, пов'язаних із нарахуванням, оподаткуванням та виплатою дивідендів.

Література

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», наказ Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 р. № 290.
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755–VI.
3. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17. 09. 2008 р. № 514-VI.
4. Лист ДФСУ від 28. 01. 2016 р. №2779/7/99-99-19-02-01-17

В. М. БУТЕНКО

*Сумська філія Харківського національного
університету внутрішніх справ*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ БІОЕКОНОМІКИ

Для сучасного розвитку економічних відносин характерним є розуміння необхідності переходу до нової економічної системи, яка здатна забезпечити економічне зростання, сприяти раціональному використанню природних ресурсів та зменшити ризики для існування майбутніх поколінь. Економічною системою, яка здатна розв'язати